

Giá bán nhứt trình
AN-HÀTrọn năm.....8400
Sáu tháng.....8 00Giá bán riêng nhứt
trình L'APPELTrọn năm.....8400
Sáu tháng.....4 00Giá bán chung hai bên
Trọn năm.....10400
Sáu tháng.....8 00

AN-HÀ-BÀO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

ÉDITION EN QUOC-NGO DE L'APPEL

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles
Tổng-lý kiêm Chủ-bút: TRẦN-ĐẤT-NGHĨA

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG—Boulevard Delanoue—Cantho

Những bài gởi đến không
đăng lên báo được thời
không lệ trả lại, xin các
ngài lưu ý.Về việc mua bán hay là
mua nhứt-trình hay là gởi
bài đăng báo xin đề thơ
cho M. TRẦN-ĐẤT-NGHĨALúc mua báo xin các
ngài chiếu cố, gởi số tiền
luôn, bốn-quán lấy làm
thảm cảm.LỄ CẦU HỒN CHO QUAN
TOÀN-QUYỀN MAURICE LONG

Tại Cantho (lịch sử và cuộc tổng chung của ngài tại Colombo)

Quan Toàn-quyền Maurice Long đã tạ
thế tại Colombo ngày 15 Janvier 1923
hồi 9 giờ rưỡi tối (21h30). Thân dân
toàn cõi Đông-Pháp hay được tin này
thấy đều thương tiếc một vị chủ-tể đã
cương-cao quang-dại mà 10 mư-muống
đáng kính-tể cho xứ ta. Công-nghiệp của
ngài ở xứ này đáng cho quốc dân ta ghi
xương-chiến-dị.

Ngày 26 Janvier rồi đây tại Cantho
tức 8 giờ ban mai nơi nhà thờ có làm
lễ cầu vong hồn ngài cho siêu thăng lên
cảnh. Có quan chủ tỉnh Lebrun và đủ
mặt các quan Langsa Annam và mấy bà
đám cùng chức sắc các ty các sở trong
thành phố tế tự khấn cầu cho vong
hồn ngài được hưởng phước lành đời
đời. Lễ sắp bày rất long-trọng, đông
nhị xương lễ, cả thầy đều thành tâm
khấn nguyện cho ngài. Thật là xem ra
mọi người ai cũng đều tỏ đều thương
tiếc một bậc hiền nhân!!!

Nhờ đây xin lược thuật lịch sử
của ngài để cho độc giả làm tường ghi
nhớ:

Quan Toàn-quyền Maurice Long sanh
ngày 15 Mars 1866 tại tỉnh Crest thuộc
quận Drôme năm nay vừa được 57 tuổi.
Ngài hữu danh về luật khoa học, trước
có làm Trạng-sĩ tại tòa Thẩm-án Paris
và Hội đồng tỉnh Crest, đến năm 1910
được bầu làm Đốc-tể lên thay mặt
cho dân cư Hạ-nghị-viện, ngài là một
người thuộc về xã-hội-dân-lại là tay
đánh-giá trong đảng đó. Ngày 4 Novembre
1911 được dự chức Hội đồng về việc
ngoại giao, và thuộc địa, và ngài có
làm ủy-viên cho Hội đồng kiểm soát về
việc Pháp-Đức hiệp-ước. Ngài cũng đã
nhiều lần làm ủy-viên cho các Hội đồng
xét số dự toán và đã làm phen ra đàm
luận ở giữa nghị-trường.

Hội Âu-châu chiến khởi, tuy ngài đã
thừa các kỳ trường, song tâm lòng vì
nước đầu ngài lấy thân, có xin xuất trận
tòng chinh, một lần ngài té ngựa bị
gãy ống xương tay phải tạm lui an
đường. Sau trở lại nghị-viện, ngài đã
làm một chương-trình bá-cáo rất hăng
sức về vấn đề hòa mĩ. Lúc bấy giờ là
lúc Đức-quốc đang hoành-hành thả tàu
lạng rất dữ-dội nơi Địa-trung-hải và
các hải-khẩu khác làm cho việc vận tải
lương-thực trở nên khó-khăn, lại nhằm
lúc ông Nghị-viện Viollette vừa từ chức
Tổng-trưởng Bộ cũng cấp lương-thực,

thời Quan Tổng-trưởng Nội-các Painlevé
cử ngài vào thế cho ông Viollette. Sung
bộ ấy từ ngày 7 Mars 1917 đến ngày
17 Novembre 1917 thời Tòa Nội-các của
ông Painlevé đổ, ngài trở lại Nghị-viện
ủy-vuơng về các việc thuộc địa,
nhứt là việc ở Sơn-dông. Đến ngày 20
Février 1920 ngài lãnh chức Tổng-thống
Toàn-quyền sang trọng nhậm coi Đông-
Pháp ta.

Trong 3 năm ngài cai trị xứ này,
chẳng những là ngài thừa tiếp các việc
của quan cựu Toàn-quyền hiện kim
Thuộc địa-bộ Thượng-lữ Tổng-trưởng
A. Sarraut, mà ngài lại cố lòng sắp đặt
một cái chương-trình lớn lao để mở
mang cho xứ này.

Thuộc về đảng kinh-tế, dân ta nhờ
cái chánh-sách lý-lải của ngài khéo để
bang hành bạc giấy làm cho việc tài
chánh ở Đông-Pháp khỏi bị nổi khó khăn
như các nước, mà còn lợi thêm được
hơn tám triệu quan, ngài mở cuộc
quốc-trái sáu triệu để làm đường xe lửa
Vinh-Đông-hải cũng được thấy rồi Trưng
Bác lưỡng kỳ thông giáo bằng đường
xe lửa, mở cuộc đào kinh dẫn thủy nhập
diện cho châu hưng nông-nghiệp.

Thuộc về giáo-huấn, ngài lập thêm
nhiều nhà trường, thêm giáo-sư giới,
lập trường cao đẳng thương-mại ở Hà-
nội và Sài-gòn.

Thuộc về quyền lợi của dân ta, thời
ngài lập ngạch tương-dương để riêng
cho người mình ai có đủ tư-cách được
hỗ vào và địa-vị ấy cũng được ngang
với người Pháp.

Thuộc về chánh-trị thời ngài tăng bổng
lộc viên quan Langsa và Annam ở các
ty các sở, ngài lại tổ chức lại Hội đồng
quản-hạt ở Nam-kỳ cho hiệp với trình
độ người bản xứ, sắp Hội đồng Tư-vấn
ở Trung-kỳ, Cao-man và Quân-châu-
Loan, đổi cách tuyển-cử các hội-viên
phòng Thương-mại, đơn bà buôn bán
cũng được quyền dự cử, sửa cách tuyển
cử phòng canh-nông, ngài lại định lập
một Tòa Cao-đẳng nghị-viện Đông-Pháp
cho các xứ cũ Đại-biểu mà dự vào
chánh-trị một phần.

Cho hay những công việc lược kể
trên đây có chuyên đã hoàn thành, có
chuyện còn sắp đang thi thi; song chính
thật là công nghiệp rất dày của ngài đối
với dân ta đáng ghi lòng tạc dạ!!!

Một đảng Cao-quan cần lao quốc sự
như ngài mà rồi vì phải mạng chung
khách đi, nghĩ rất ngậm-người thương
tiếc chết!!!

Sau khi qua Thống-Đốc Nam-kỳ
COGNAQ và các vị Thán-sĩ Phát-bộ
viếng tỉnh Mỹ-tho và Vinh-long rồi, thì
đến tỉnh Cantho ngày 30 Janvier lúc 5
giờ rưỡi chiều. Tại rạch hai tỉnh Cáo-
thor—Vinh phía bên Cantho có làm cửa
tam quan, hương chức làng Đông-thành
nêu đón, từ rạch hai cho đến châu-thành
tuyệt cử chương hai bên và từ châu-thành
đến Cantho có phường
ngân là phát trong ra rất đẹp mắt.

Tại châu-thành Cantho chương bài rã
nghiem, nhàn, xong vì bởi trong tuần đại-
tiếng của quan Toàn-quyền Maurice
Long mới tạ thế, nên có đều xũ xuống
nửa chương (drapaux en berne).
Quan Chấn và Thủ-đầu Lebrun, quan Đốc-
phủ Sơn-Đông-quang-từ, và ông Hội-đồng
quản-hạt Võ-vưu-Thơm, ngài xe hơi qua
lên rạch nạo mà chờ đón các vị thượng
quan. Xe già các thượng quan, đến rạch
hạt có quan chủ tỉnh Vinh-long hộ tống
thì quan Chủ-Hoà Cantho lên xe ngồi
cùng quan Thống-đốc và quan Thán-Sĩ
Outrey đi thẳng về đến bên bờ máy phà
bên sông An-trường, có sông, tàu ki ô
lịch Cantho chờ rước đưa về Đình quan
chủ-tỉnh. Lúc tàu ra đến giữa sông thì
sống thuyền công phát chấp theo lệ. Tàu
cấp cầu các vị thượng quan lên bờ thì
mọi toán lính lữ trong những kẻ có
di chính-chiến bên Chánh quốc và có
médal-le công, bỗng súng giãn hầu hai
bên. Chực sẵn trên bờ quan Phó Bô,

Đám tang của ngài rất nên trọng hậu,
vì tình lân quốc, quan Thủ-hiến Colo-
mbo là ông Clémenti hạ lệnh kéo có tang
Anh-quốc nơi Hải-khẩu và làm lễ tống
chung cho các đạo binh mã-kị, binh bộ,
nhạc binh và các quan văn-vô Anh-quốc
đưa đón. Lại như dịp các quan Đại-
biểu là ông Outrey, ông Maitre, ông
Valude, ông Perrau Pradier ở Pháp-quốc
vừa sang và quan Tham-Biện-Chatel cũng
qua lãnh sự Pháp là ông Dupuy và các
nhà thương mại Anh-Pháp theo hộ tống.
Có nhiều trang hoa: của Chánh-phủ
Ceylan, các Lãnh-sự ngoại quốc, các Thán-
sĩ Anh-quốc ở Colombo, của Lãnh-sự
Pháp-quốc, của Chánh-phủ Đông-Pháp,
của Phòng-vấn phủ Toàn-quyền, của các
viên-quan Đông-Pháp, cùng hàng tàu
M. M., của thân dân Nam-kỳ, v.v... dự
diệu.

Lúc làm lễ cầu hồn vừa rồi, M. Nguyễn-
khắc-Vệ là Quan-tòa ở Pháp-quốc
mời về nhưn danh thân dân Nam-kỳ
có đọc một bài ai-tử, quan Dupuy Lãnh-
sự Pháp nhưn danh Chánh-phủ Đại-Pháp
đọc một bài, kế đó quan Đại-biểu Outrey
ghen dan phòng Đại-Biểu và Chánh-phủ
Đông-Pháp cùng thán dân Tây Nam
kỳ thuộc địa cũng đọc một bài.

Xong cuộc: linh cửu quan Toàn-quyền
Long đình đãi tại nhà-xác Colombo, qua
ngày 26 Janvier tàu André-Lebon đến
thời Long phó-như, Long tiểu-thơ và
quan Tham-biện Đẩu-phòng vẫn là ông
Chatel đồng báo hộ về Pháp-quốc mà
an táng.

Thế-Trung

LỄ NGHINH TIẾP

Quan Thống-Đốc Cognacq Namkỳ và các vị Thán-sĩ phái bộ tại tỉnh Cantho

Bracey cùng các vị quý quan, tại tỉnh
các phủ huyện chủ quận, cai phó tổng,
Ban-biện, Hội-đồng địa hạt, Ban-trưởng
khách trở, Hương chức các làng cùng
những người canh nông thương mại Tây
Nam, và lại có thầy chùa và thầy sãi tế
trụ đủ mực. Còn học trò Nam Nữ các
trường tại tỉnh không biết bao nhiêu mà
kể xiết cũng đem nhau đến rước quan
thần thì quan Thống-đốc Namkỳ và Quan
Thán-sĩ Outrey truyện văn cùng những
Quý-quan và Quý-bà một cách thân-ái
mỗi người đều động vui vẻ. Nhứt là
Quan Thán-sĩ Outrey khi trước có
lãnh chức Giám-đốc Thập-tỉnh Hậu-
giang, kim Cantho Chủ-tỉnh, sau có
Quyền lãnh chức Tổng đốc Namkỳ
nên ngài quen thuộc nhiều người trò
chuyện nhắc tích tiền niên lúc ngài
đang kiêm chủ tỉnh Cantho. Sau Quan
Thống-đốc và Quan Thán-sĩ bừa sẽ trở
lại viếng Cantho một ngày kia và sẽ ở
lâu dài mà đàm đạo.

Cách một giờ thì quan Chủ-Hoà tỉnh
các thượng quan đến Đình Thành-Hoàn
Nhơn-Ái, nơi Rạch-Song cách Cantho
13 kilômètres. Tại Đình ấy có bày mộ
cuộc nghinh-tiếp rất long trọng.

Đình Nhơn-Ái là một cảnh diên đồ-sơ
trong tỉnh Cantho, ba tòa ngôi rộng rãi,
mái mĩ, trong tư hiên có nhiều cây
chạm trở sưa-phết rất khéo. Trong Đình
có chưng một cái bàn thờ tể bần vọng
Đại-Nam Vương-Kiểm Hoằng-Đế" chơn
đang quan Toàn-quyền Maurice LONG
lông trong một cái khuôn sơn son phé
vàng, chung quanh kết bông bằng nhiều
lụa đủ màu, trên khuôn ảnh ấy có một
ấm lưua đen che phủ xem như cái
bàn thờ vậy. Cặp đèn sắp lớn chửa
hai bên, hương trầm xông khói bay
phương-phất cuốn cuộn lên tận trên
tấm biển vàng đề bốn chữ "THÁNH-ĐỊ-
KHUẤT-HOÀN" ai trông thấy đều ngước
người cảm động cũng như hồn vong
của ngài về phương phất theo khói trầm
hương mà chưng minh trong cuộc ử.

Khi Qua Thống-Đốc và các vị Thán-
sĩ Phái-bộ cùng các quý-quan với viên
quan chức sắc bản-quốc đến trước bàn
vọng bái quan Toàn-quyền Maurice LONG
thì các Hương-lão trong làng áo rộng
và các thôn-trưởng áo chặc đen mang
giấy bãng tam-tai nghinh trước bàn vọng
mà hành lễ. Cuộc vọng bái cách bí tưng-l
cử Hương-chức làng Nhơn-Ái bày ra
đây là thay mặt cho tất cả các thôn
trong tỉnh mà tỏ lòng ái-mộ hoài vọng
ân đức quan Maurice LONG là chúa tể
cõi Đông-Pháp, làm cho quan Thống
Đốc Namkỳ và các vị Thán-sĩ Phái-bộ
người người cảm động.

Lễ vọng bái hườn tể thì ông Võ-
vưu-Thơm, Hội-đồng Quản-hạt thay mặt
cho thân dân bản-quốc đọc một bài trứ-
tuyệt, tóm sơ-lược như sau này: Thán-
dân bản quốc trong tỉnh Cantho lấy làm
bầu bực đặng các vị Thán-sĩ phái bộ
đến tại tỉnh này ra cho đã chọn đặng
bày cuộc vọng bái quan Toàn-quyền
Maurice LONG, phước đức sở tích tại vùng
Bát-láng-Xã này là chỗ Đức Cao-Hoàng
và Đức thầy Bà-da-Lộc kết liên hữu:

Nhắc đến quan Tổng-Thống M. Myre de
Vilers là một vị danh thần phúc hậu
đã mở mang cho xứ Namkỳ trên 40
năm nay còn ghi dấu duy truyền. Lại
nói đến quan Toàn-quyền Maurice LONG
là một người phụ mẫu chỉ dân rất xươg
đáng, ngài nói đến quan Le Myre de Vilers
tạo lập cho dân Đông-pháp nhiều cuộc
đó sộ, nên công n. hiệp và danh tích
như tiếng nói của phi thường
PHÁP VANG TUE.

Quan Thán-sĩ OUTREY lấy làm ngậm-
người cảm động vì ngài còn để lại tỉnh
Cantho nhiều dấu tích và quen biết
nhiều người nên lấy làm khoái chí là
đặng các vị Thán-sĩ phái bộ chiêu cổ
đến đình Nhơn-Ái động thân dân Cantho
tiếp rước một cách lễ nghi nhiệt thành
và các vị Thán-sĩ lấy làm cảm động là
thân dân xứ này có ý riêng đáng khen
là chọn trong vùng này là chỗ khởi đầu
cuộc liên hữu của Pháp-Quốc cùng Nam
Triều. Cái dấu mang ơn của dân Nam-
kỳ ngày nay không phải là lần thứ
nhứt, ngài nhắc lúc Phái-bộ Namkỳ qua
dự cuộc đấu xảo tại thành Marseille
đặng phép đến viếng làng Origny en
Thiérache là làng tổ quán của Đức Thầy
Bá-da-Lộc, thì chỉ tặc của Đức Thầy lấy
làm cảm động cho cái nhiệt thành dân
Namkỳ. Ngài lại nói không chỉ cho là
khởi đầu cho bằng tác kiểm và nhắc
cuộc tích liêng lạc chung cấp hai
nước. Còn như quan Toàn-quyền Maurice
LONG thì chẳng biết nói sao cho xiết kể
những công nghiệp của ngài làm cho
xứ Namkỳ tiến phát trong đường thương
mại canh nông kỳ nghệ nhứt là đặng
qua khỏi cuộc khổ rồi trong đường kinh
tế, ngài là một danh thần vì nước vì
lân, lấy lòng canng đồn trở qua xứ
Đông-Pháp là trong lúc qui thể ngài
bất an, không kể thân già miêng là vạn
sự ít quốc lợi dân cho toàn vẹn thì là sự
nơ trước của ngài đấy. Như hôm nay
thân dân trong xứ này cùng tưng an đức
của ngài thì đã tỏ dấu ra lòng ái mộ
hoài vọng thì tên Maurice LONG cũng
như giấy liêng lạc bó buộc dân Namkỳ
phải hết dạ khâm phục không người
nghĩa là buộc dân Namkỳ khâm phục
Đại-Pháp báo hộ vậy.

Sau quan Thán-Sĩ Outrey đại khái
tỏ về các việc của cả, Vị Thán-Sĩ
phụng lịnh của Pháp-Triều mà đi
quay soát cuộc kinh tế lý tài ở
tỉnh Cự-Đông văn văn... bực
được thì thổ mư mang thêm ngày sau
nhứt là cõi Đông-Pháp.

Xong cuộc đàm đạo giấy phước kế
thỉnh các vị Quý-quan dự tiệc. Mãng
tiệc các vị quan ngồi tàu khởi trở về
Cantho là 11 giờ khuya an nghỉ. Hai
bên bờ rạch Cantho đèn đuốc chưng
chực sáng sủa như ban ngày còn dưới
sông thì thả đèn nổi trên mặt nước
xem ra phong cảnh bửu tình.

Ngày 31 Janvier lúc 8 giờ buổi
mai Thống-Đốc và các vị Thán-Sĩ phái
bộ đồng thượng lễ thăng xông Tỉnh
Sơ-trưởng và Bả-lieu.

Bên bờ kinh lời chúc cho Quan
Thống-Đốc Nam-kỳ Cognacq và các vị
Thán-Sĩ phái bộ cuộc hành triu được
mọi bề an hảo.

An-Hà

Hội Bắc-kỳ các nhà cho mượn

(Tiếp theo)

4— Hội «Tạo-đo-xuất-lò» khác hội khác những gì? Hội «Tạo-đo-xuất-lò» khác hội khác những khoản sau này:

- A) Đồng có-phần bằng phiếu Quốc-trái Đông-Pháp 1922;
- B) Cháu-cháu không suy-suyển;
- C) Chỉ-phí ít, được lời nhiều;
- D) Chủ-nhiệm có thể cho cổ-dòng tùy theo số-cổ-phần mà vay mượn được.

Bổn lẽ đó ở trên đã nói rõ ra rồi, nay xin nhắc lại cho chi-ly lần nữa:

Lê A— Các hội khác đồng có-phần bằng bạc đồng, thường khi ký giấy vào hội rồi mà trên trừ thành ra tiền thau thau không được, cũng như một vài hội trong Hà-thành cận lại vì sự đó mà sanh-xuất ra làm sự lợi thời. Nay Hội «Tạo-đo-xuất-lò» này xin các cổ-dòng có phiếu Quốc-trái Đông-Pháp 1922 thời vào phần trong hội, khi ký giấy biên số phiếu của mình rồi hội nhận hội cũng sẽ biên nhận số phiếu châu-lết, hoặc gửi ngay các phiếu về cho hội bay khi đến Hội thời đem phiếu về đóng, bằng ở xa thời cứ do nhà giấy thép gửi *Valeur déclarée* về cho Chủ-nhiệm Hội

hiện lại gửi lên.

Xin thưa rằng: Vay thời đi mua lấy phiếu mà vào phần, không có, gửi tiền về cho Chủ-nhiệm hội mua giúp, nghĩa là gửi đủ số cổ-phần 50\$, nếu không mua được phiếu thời đồng bằng tiền cả cũng được. Nghĩa là hiệp chợ lấy người, hiệp hội lấy đoàn thể ai muốn vào Hội cũng được, không cần người có phiếu Quốc-trái Đông-Pháp hay người có tiền, song người có phiếu Quốc-trái Đông-Pháp vào hội này là chủ-ý chính của Hội.

Lê B— Đem phiếu Quốc-trái vào hội cũng như là gửi Hội giữ cho không suy-suyển đi đâu được mà lại được lời gấp lên. Đến khi mở sổ trưng phiếu của mình, thì viết thư về Hội lấy ra mà lãnh số, sau rồi chỉ phải nộp bù vào số 50\$ mà thôi. Hội đem những phiếu Quốc-trái làm một cách rất chắc-chắn cho có tiền, lại đất làm nhà cho thuê mà làm ra tiền hoặc như gửi nhà ngân-hàng, hoặc đứng làm bảo-chương để lấy tiền làm việc Hội mà phiếu vẫn yên ổn ở các cổ-dòng đi lãnh số được.

Trên đã nói rằng: «Việc làm nhà cho thuê rất là chắc-chắn không suy-suyển vì lẽ tạo bao nhiêu có giá, làm bao nhiêu có giá, cho thuê có giá, không ai bớt số được, không hư-hỏng, không bị cáo họ như buôn các hàng khác thường có khi ngớ-ngẩn thế đó nói bị thiệt-thời. Chứ tạo đất làm nhà cho thuê không còn khi nào cáo họ, hủy-nát, thiệt-thời được.

Lê C— Trên đã nói rằng: Hội «Tạo-đo-xuất-lò» chỉ-phí ít rồi được nhiều, là chỉ phải bỏ tiền ra mua đất làm nhà một lần rồi Hội đứng lên cho thuê, chỉ phải dùng một người liên lạc, một người trông nom, không cần có phải dùng nhiều người bán hàng, kẻ Quản-ly lợi-thời như các hội nào chỉ lượng người làm mà hết vốn của Hội. Vay các nghị thư tương-tương xem có phải tiêu-phí ít mà được lời nhiều hay không?

Lê D— Trên đã nói Chủ-nhiệm có thể lấy lúc mà phân cổ-dòng nào có cổ-phần cũng có thể cho vay trong khi cần kịp được một số tiền là bốn phần năm (4/5) tiền vốn mình ở trong Hội. Cái đó lập ra để giúp những người ít vốn cho có vốn buôn bán làm ăn để sinh cơ lập-nghiệp.

B— Các về đặc-sắc về cách đóng cổ-phần của Hội thế nào?— Các về đặc-sắc đóng cổ-phần của Hội «Tạo-đo-xuất-lò» như sau này:

A)— Đồng được trọn vẹn một lúc không phải lợi-thời đôi hồi sau;

B)— Cổ-phần ở ở Hội quán công

vấn như để ở nhà mà lại sanh-lợi thêm ra;

C)— Cổ-lời cấp-kiến là được thuê nhà nát gốc được vay, liền; D)— Lại ở xa về các thành-phố, có phòng ở giảm-giá, và được biên phiếu (Voucher). Hội sẽ thanh toán sau.

Nay xin kể rõ-ràng các cái đặc-sắc ấy như sau này:

Lê A— Trên đã nói rằng: phần nhiều các hội về sự ký giấy nhận cổ-phần không đóng tiền ngay mà sau sanh-xuất ra làm sự khó-khăn. Nay Hội này đóng bằng phiếu Quốc-trái Đông-Pháp năm 1922 thời được một cái ai vào bao nhiêu phần đã có bấy nhiêu phiếu gửi ngay về lập-tức mà không phải chờ đợi lợi; thời.

Nếu ai không có phiếu thời đi mua lấy phiếu bay sẽ gửi số tiền 50\$ để hội mua phiếu cho, hoặc thế nào có-phần công đóng ngay mà không chậm trễ lợi-thời nữa.

Lê B— Đem phiếu ở nhà mình cũng vậy mà không sanh-lợi đem đóng cổ-phần để ở Hội quán hội giữ cho để sanh-lợi

Lê C— Phiếu để ở nhà thì không lợi đem đóng cổ-phần vào hội thì được cấp kiến lợi ngay, lại được thuê nhà nát gốc, thành ra chẳng mấy năm mà có nhà ở lại được đến khi tăng lên sẽ có thể vay được tiền của Chủ-nhiệm như đã nói ở trên.

Lê D— Hội lại định làm ra một cái nhà chia ra từng phòng để cho thuê ngày thuê tháng mà cốt là để cho Hội-thời qua lại thành-phố có chỗ ở thành-thị sạch-sẽ được giảm-giá lại được biên phiếu (Voucher) bao giờ trả tiền công được

Vay Hội-viên qua thành-phố lại được khỏi sự đi tìm nơi trú-ngụ khó-khăn. Xem đó thời đã biết cái đặc-sắc của Hội đối với các nhà có cổ-phần, trong hội, vạn phần đều lợi cả cho cổ-dòng vậy.

6— Lợi-lợi của cổ-dòng ở trong Hội thế nào?— Xem những sự kể ở trên thời biết lợi-lợi của cổ-dòng đối với hội thế nào rồi, nay xin kể lại lần nữa cho thêm rõ như sau này:

A)— Cuối năm hiệp Đại-hội-đồng lấy số cổ-phần mà chia lời lãnh lợi về;

B)— Đem đồng cổ-phần bằng phiếu khi rút số lại được lấy về lãnh số.

C)— Được thuê nhà nát gốc thành ra nhà mình;

D)— Qua các thành-phố có nơi trú chân sạch-sẽ từ-là.

Vay xin liệt-kê rõ-ràng như sau này:

Lê A— Theo trong luật thì mỗi năm có một kỳ Hội-đồng thường niên cuối năm để tính số-sách và chia lời cho các cổ-dòng, vậy theo trong luật thời cuối năm nào cũng phải châu-tắc các khoản lợi-lãi chia các cổ-dòng. Phần cổ-dòng có cổ-phần đều được lãnh lợi về cả. Vay vì phòng để các phiếu Quốc-trái ở nhà thì cuối năm làm gì sanh-lợi ra được một số lời nữa, đem vào Hội «Tạo-đo-xuất-lò» thời có phải là lợi thêm ra không?

Lê B— Ở trên kia đã nói đầu phiếu đem đóng cổ-phần rồi, song khi rút số trưng lại chiếu theo số phiếu của mình lấy phiếu về đi lãnh tiền rồi đem nộp cho Hội có 50\$ số cổ-phần mình. Như thế vừa lợi đơn và lợi kép là vậy.

Lê C— Chẳng những rằng được ở lợi mà ai ai hoặc ở Hà-Nội, Hải-Phong hoặc ở các tỉnh hồ chí-minh mà hội có thời đều có quyền hoặc thuê cho mình hoặc thuê cho con cái ở, bằng, hoặc thuê rồi lại cho thuê, nhưng đều được thuê cao-giá nát gốc rồi lấy lại nhà hội làm nhà riêng của mình.

Trong khoảng mấy năm Hội có tiền của cổ-dòng thuê vào hết gốc mà làm

thêm nhà ra mà cổ-dòng lại được có thêm nhà ở. Như thế là phần chắc vốn nằm ở tay mình mà không còn ngó-ngại chi cả.

Lê D— Đem như các ngài ở xa có cổ-phần trong Hội, Hội làm riêng ra một cái nhà chia ra từng phòng cho thuê, để Hội-viên đến ở cứ đưa giấy Hội ra thời được kẻ hầu người hạ châu-tắc, ở bao lâu cũng được, tiền thuê Hội chỉ lấy một nửa, mà muốn ở bao giờ trả tiền công được, chỉ phải viết phiếu Đem lại cho Hội làm tin mà thôi. Như thế Hội-viên ở xa về các nơi thành-phố cũng như có sẵn nhà ở, sẵn đầy sẵn đủ, sẵn chôn trú-chân, sẵn nơi tiếp khách; thật là tiện vô cùng.

7— Đem phiếu Quốc-trái ở nhà thì thế nào?— Đem phiếu Quốc-trái ở nhà thì vừa không sanh-lợi không có lợi lại còn e khi mất trộm, khi tai bay vạ, gió như cháy, như lụt, hay cướp dên, hay mất xàng, gián nhấm, nước dấy vào thì mục nát đi; đồng tiền đó sẽ hóa ra vô-dụng. Vay há ta không tìm cách mà cầm mà gửi lấy tiền ra sanh-lợi hay sao? Song tự ta là cá nhân đem đi cầm bán nơi khó khăn, các ngài cũng đều biết cả. Chỉ bằng ta hiệp nhau vào một Hội lấy cái tư-cách một dân-dân mà đứng lên lợi-duyệt món phiếu phần nhiều ấy làm ra có lợi, cái tư-cách ấy chúng tôi xin làm-bảo với hội rằng làm được. Như thế vừa có chỗ gửi chắc-chắn, không quan ngại mà vừa được lợi thời ai không muốn.

8— Đem phiếu Quốc-trái Đông-Pháp mà vào Hội «Tạo-đo-xuất-lò» thì thế nào?— Đem các phiếu Quốc-trái Đông-Pháp đóng vào Hội «Tạo-đo-xuất-lò» thì lợi lợi như đã kể trên nhiều lần rồi.

Vay xin các ngài tiếp được từ đặt này xin biên tên họ, chỗ ở và số phiếu Quốc-trái vào trong tờ giấy nhận cổ-phần gửi về cho kẻ sáng-lập ngay, hoặc gửi Rekommandée hay gửi *Valeur déclarée* cả phiếu về cho luôn thể, khi nhận được thì chúng tôi gửi ngay cái biên lại và hầu các ngài, trong biên lại sẽ biên rõ lên họ, chức nghiệp và số phiếu của các ngài, rồi chúng tôi ký dưới chu-tất.

Khi vốn gọi đủ 50000\$ rồi sẽ xin mời các ngài đến duyệt-dinh. Biên-lệ và tuyên-bố vinh-viên thành-lập theo như trong luật ngày 24 Juillet 1876 của nước Đại-Pháp sau khi có Hội-đồng kiểm-soát rồi sẽ xin trừ-dịch việc tạo đất làm nhà rồi thì hành các khoản ở trong tờ đặt này đã tương-thuật.

Chúng tôi cũng biết rằng việc Hội là một việc khó; song chúng tôi cũng mong ở các ngài để vượt qua cái khó mà đi cho đến đích. Xin các ngài tiếp được từ đặt này vì chúng tôi mà tăng thành cho.

Muốn đội ơn làm.

NAV KINH,

Đức-Lộng đơn thư

Hí tin

Tiếp được bóng thiệp của bà Nguyễn-bửu-Thiện cựu hương quân ở làng Thường-phước «Cánh» cho đây rằng đến bữa 20 và 21 tháng chạp Annam bà có thuyết một cái hi tiết mời thân bằng quyến thuộc dùng với bà một ly rượu lấy thề, trong hai ngày ấy bà định chờ vu qui cho con gái bà sanh duyên cùng con trai của ông cựu hương-chủ hoặc cùng đồng ở một làng.

Vay tôi xin ăn hành (thành vào) từ An-hà kính lời cảm tạ bà có tình họ, và cầu chúc cho vợ chồng mới kết tóc trăm năm.

Dương-vân-Ngọc

Kính mừng

VĂN UYÊN

Le Grillon:

Up pauvre petit grillon,
Caché dans l'herbe fleurie,
Regardait un papillon:
Volligeant dans la prairie.

L'insecte ailé brillait des plus vives couleurs;

L'azur, le pourpre et l'or éclataient sur

jeune, beau, petit-maitre, il court de

Preuant et quittant les plus belles.

«Ah! disait le grillon, que son sort est

Sont différents! Dame Nature

Pour lui tout fit, et pour moi rien.

Je n'ai point de talents, encor moins de

Nul ne prend garde à moi, l'on m'ignore

Autant vaudrait n'exister pas.»

Comme il parlait, dans la prairie,

Arrive une troupe d'enfants:

Aussitôt les voilà courants

Après ce papillon dont ils ont envie.

Chapeaux, mouchoirs, bonnets servent

Il devient aussitôt leur conquête.

L'un saisit par l'aile, un autre par le

Un troisième survient! et le prend par

Il ne fallait pas tant d'efforts

Pour déchirer la bête.

Où! Où dit le grillon, je ne suis plus

Il en coûte très cher pour briller dans

Combien je vais aimer ma retraite pro-

Pour vivre heureux, vivons caché.»

CÂY KIM-ĐIẾ-VÀNG THƠ

Tay thợ khen người khéo chế ra,

Cây kim may vá giúp loài ta,

Đít vàng nổi tiếng cùng thiên hạ,

Mũi bạc bia danh khắp nước nhà,

Ấm cật anh hùng nhờ mặt gá,

Đẹp mây thú nữ-cây minh va,

Cần chi vóc lớn trong hoàng-vô,

Nhớ ri đây công mới gọi là.

Phụ-vụ: THAI-TƯỜNG-Long (thủ xưởng)

Tự do diễn đàn

Chữ ai viết? Để tôi mang tiếng

Kính thăm ông chủ bút An-khương,

chúc cho tờ báo lâu dài muôn tuổi.

Sau xin ông nhích cho chút giấy ăn

hành bài này được để cho người trí

thức với việc làng soi thấu.

Như mới đây tại làng Bửu-long có

nhóm nhàn được bàn soạn cử đặt hương

chức hội tế tâu thế cho cụ trong năm

1923.— Việc chọn cử thế nào không rõ

mã có kẻ hoặc ước huân đều ghi công có

thần yếu thế, chẳng dám há miệng, e

đáng lẽ trí nghĩ suy, có lẽ ít nhiều cũng

thiếu đạo thành mà má chớ?

Còn như phận tôi là kẻ ngoại thôn,

thêm nổi trong vòng giáo huấn, vưng

bề trên đến mở mang, giáo hóa, cho trẻ

đều em, cũng có ai là học là con của

Con đê

Có con, để phở kim khôn thần,

Núp ở trong một đám cỏ bông.

Xem con bướm liện trên không,

Chiều màu lè-lét vô cùng xanh-xuê;

Cánh của nó xanh, vàng tím-đỏ.

Trẻ, tốt tươi coi bộ kèn cần,

Bông kia bông đỏ lẫn-xuân,

Liện qua bay lại lưa rông thứ xinh.

Để mới nói: «Thăm thay! phần mở

Trời sanh chi đây đó khác nhau!

Nó thì không thiếu chút nào,

Còn tôi bạc mạng có nào ra chi.

Tôi đã không tài tình, nhàn sắc;

Chả một ai ngó biết tới tôi;

Phải chi thất phúc cho rồi.»

Nói vừa tới đó phứt thời kinh oản

Vì một đám trẻ thơ chạy lại;

Rước bướm ta theo mãi chẳng tha,

Đập con bướm bướm trốn đã hết hơi

Thật rồi bị sắp này ná tróc.

Cánh và mình dứa bức, dứa tri;

Cội dứa dứa khác dứa đi;

Chẳng cần nhọc sức bướm thì nát tan

Để bèn thốt: «Ồi tôi hết giận;

Bởi, se-sua, lán-dạn lao-dao.

Hàng sáu tôi mến biết bao!

Muốn cho an ổn, phải vào mai danh.»

Sơ-án: FLORIAN

Diễn: H. v. Ngà (Trà Vinh).

BỘ VẠN

Nữ Hoa từ thưở chế kim ra,

Nay bằng nhờ y giúp chúng ta

Ba giải muôn người giun mái tóc

Bốn phương nghìn kẻ giữ trong nhà

Và trời lúc trước còn thương bằng

Giúp thế xưa nay chớ ghét va!

Chờ ép nào màng nhiều miệng thế

Miệng lòng ích kỷ chớ lơ là.

Gia-dinh — Bón-Kim

hương chức trong làng; nhâm chẳng

cang cấp vào đầu, lại càng không là

được tranh chức hội tế, sao mà làng

chẳng cùng suy, cang xé, lại làm tướng

với cái tướng chữ hay kia của ai viết

mà danh nghi đề cho là «Thầy giáo»

chợt kẻ ở làng không sao viết được li?

Thế thì làm to, Cao hơn tấc hữu cao

nhơn tri, mà chữ của tôi ở làng có hay

gì; còn ai dám viết lại để tôi mang

tiếng «y?!» sai người đến trường mời,

trước giá lời mượn xem tướng chữ,

sau giá tiếng cày chép lại y được

làng nhỉnh luôn thế! mà trong cái tướng

chữ kia, với lời lẽ nó đã khác mà công

có cách hiểu nhiên phương tiện để cho

làng mục kếp, vào lời bài vè của các

trò mà là con của hương chức, thì rõ

ràng, hác bạch phân minh, mà phải

nghe ngơ chỉ cho nhọc!!!

Thời vàng rồng bao nải lửa đỏ,

vướng y chép y cho làng xem được

thần hương chức, máo máo eồo xúi,

chớ kỳ thật trong lòng có chút hổ thẹn

với sự làm của đũa tiêu nhơn làm bầy,

làng có lời ngay là thàng e nổi chính

lòng, nhưng cũng đơn sơ ít lời học

bạch được người trí thức nghiệm suy

với việc làng liêu lượng.

Lê-hiệp-Duyên

Instituteur

A Bửu-long — Diên-Hà

